

krönikan

Efterspel

Skrivandet har för mig alltid varit mitt verktyg för att förstå och samtidigt hedra mitt förflutna och bevara minnen av min, ibland säregna, värld.

För två år sedan blåste jag nytt liv i ett bokprojekt, det som rör min egen familjehistoria, där min farmors sår från andravärldskriget utgör kärnan för min berättelse.

I hennes spår har jag rest och plockat upp skärvorna, de som också är en del av mig. Genom skrivandet har jag också lärt mig att acceptera dessa och förstå att kärleken ändå var starkare.

Jag har velat berätta denna historia länge. Och nu är det snart dags att dela den i det offentliga rummet.

Här kommer ett litet utdrag ur min historia, som går under arbetsnamnet ”Där det bränner mest”, som snart är redo att skickas till förlag.

”Jag sitter på ett tåg, som ska leda mig till flygplatsen, där ett av planen ska transportera mig till landet där du vändades, överlevde.

Jag måste stå på den jord som du tvingades att vistas på, under alla de där åren, och jag måste träffa kvarlevorna av familjeträdet, de överlevandes överlevande. En sista gång, jag måste det, innan jag skriver klart. Sätter punkt. Om jag nu kan göra det. Sätta punkt. Vad betyder det? Hur går det till?

Jag förstår innebörden, men inte hur det går till i praktiken.

Det har gått flera år nu, och gapet har visat sig så mycket större, den svarta gluggen, hålet, som jag tvingas lämna

bakom mig när jag nu sätter punkt, försvårar denna process.

Det stinker och det blir alltmer nödvändigt, alltmer plågsamt att vistas där. I gapet.

En sista gång. Jag tar mig igenom sumphålet, snårigheten, de steniga partierna.

Jag förstår mera nu, ändå förstår jag ingenting.

Varför gör det så ont, varför nu?

Jag är närmare nu, färdas i riktning avgrundshålet, den sista destinationen. Måste ned, ännu en gång, innan jag sätter punkt.

Jag har levt med denna konstanta känslomässiga smärta som du försökte bemästra så länge.

Spåren av dig, minnena, känslan av dig, i alla mina hudveck, ådror, porer. Pulserar. Andas.

Blodet, jag känner hur ni alla flyter omkring där inuti; det splittrade, brokiga, vildvuxna familjeträdet. Det är då jag inser att det är nu jag måste välja att stanna kvar i smärtan eller gå. Klättra ned för trädet, så nya frön, vårda dem som redan växer.

Det är en vacker vinterdag i landet som du sedan länge lämnade med spöktåget. Det har varit köldgrader på natten. Frost har lagt ett fint pudertäcke. Det gnistrar som kristaller i sin enslighet. Det är tidigt om morgonen. Blundar, lyssnar till tågets följsamma visa. Jag föreställer mig att mina söner fortfarande sover, att de är trygga i sömnen.

Farmor, jag tänker på hur du också hade
älskat dem, pojkarna.

Farmor, jag tänker på solfläckarnas
fenomenen, solfläckarna som du lämnade
kvar.

Den största frågan, den om varför det
alls blir fläckar på solen, obesvarad,
den liksom mina frågor till dig. Jag har
försökt. Färdats genom natten, grubblat
mig igenom de tidiga morgontimmarna.
Läst och ställt frågor. Sökt i de dunklaste
av gränder. Trampat mig igenom
gyttjemark, fastnat i lerbanken. Tagit mig
upp igen.

Vem var du, farmor? Vilka var ni?

Dina medsystrar. Jag har mött delar av
din armé. Jag har sett dem i all deras
nakenhet, kikat in i deras glödheta iris,
där, i regnbågshinnan, där det bränner
mest, jag har sökt och jag vet mer än vad
jag gjorde igår.

Rösterna som viskar inuti mig när jag går
till sängs, dina medsystrars.

En annan fråga jag ställer till mig själv;
varför tog det så många år, att återvända
hit?

Sista gången, jag tror det var 1989. Vilka
var vi då? Skulle du känna igen dig själv i
spegeln?

Den nya verkligheten som du byggde
upp i det land som gav dig andrum och
en omstart, sökte ett bättre liv för dina
barn - din allmänmänskliga strävan gav
inte det önskade resultatet. Du blev kvar
i tillflyktsorten. Och jag sökte mig till
andra.

Men aldrig blev vi hela. Jag blev en del av
spelet, inte är det längre så märkvärdigt
att vi alla blev trasiga och starka,
starksköra.

Vi visade upp en fin och polerad yta, vi
gjorde ett gott jobb.

Vi blev så hela som vi kunde bli, delade
i tu.

Jag tänker på alla de konstiga tankarna
som kom när ni dog, lämnade mig, ni

kvinnorna i mitt liv,

Det ni lämnade efter er.

Jag är flickögat i dörrspringan från andra
sidan, mammas prinsessa med kluvna
toppar, bomullsflickan.

Och för dig, inte längre en parantes.

Konstaterandet; nu kan jag kan inte
skydda dig längre.

Nu är det stilla och det enda jag hör
är tågets hjul som slår mot rälsen, som
hjärtslag, rytmiskt. För mig närmare
målet.

Jag tänker att det är skönt att inte längre
vara i den mörka tamburen, alla dörrar är
öppna, nu, vinden drar.

Och när solstrålarna tränger sig in
genom gardinspringan lyser den genom
kristallvasen, den som blev kvar på den
höga skänken i hemmet vi delade under
alla de där åren, och magiskt trollar fram
färgfläckar på tapeterna.

Jag blundar igen.

Som barn minns jag dem, färgfläckarna,
hur de plötsligt bara infann sig där,
under våren, hur jag överraskades, hur
jag trodde att någon hade målat dit dem.
Nu vet jag att det är regnbågens färger,
och att de där fläckarna blir en slags
påminnelse om att världsfreden börjar i
hemmet.

Tåget, det bromsar in nu. Du står där, på
perrongen, med barnen.

Du är dig lik, samma soliga leende.

Trettio år har passerat, jag vinkar genom
fönstret.

Hjärtat bultar, bultar, bultar.

Jag är framme, jag går av.

Inte vända om.

TEXT: EMELIE HILL DITTMER